

Sygn. akt: I C 978/20 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2020 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	Asesor sądowy Agnieszka Szufarska

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2020 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko W. Z.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego W. Z. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. 257,27 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem złotych dwadzieścia siedem groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 20 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 118,50 zł (sto osiemnaście złotych pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu;

Sygn. akt: I C 978/20

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł pozew przeciwko W. Z. o zapłatę kwoty 1 019,27 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie szczegółowo wskazanymi w pozwie oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że 19 czerwca 2017 r. zawarł z pozwanym umowę pożyczki, na podstawie której pozwany był zobowiązany do zwrotu kwoty 4 077,20 zł, płatnej w 12 ratach po 339,77 złotych każda, w terminach szczegółowo wskazanych w pozwie. Żądanie pozwu obejmuje kwotę na którą składają się 3 zaległe i już wymagalne raty pożyczki wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia następnego po terminie płatności każdej z rat.

Wydano upominawczy nakaz zapłaty.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty, pozwany W. Z. wniósł o oddalenie powództwa, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany podniósł zarzut wygaśnięcia zobowiązania oraz abuzywność postanowień umownych, które nie były z nim indywidualnie uzgodnione i dążą do obejścia postanowień o odsetkach maksymalnych. Nadto pozwany zarzucił, że prowizja wstępna oraz prowizja z tytułu obsługi pożyczki były rażąco wygórowane. Pozwany podniósł, że obecnie na poczet pożyczki wpłacił już kwotę 3.096,14 zł, co oznacza, że spłacił ciężące na nim zobowiązanie, a de facto poczynił nadpłatę na dochodzone od niego roszczenie.

Powód w odpowiedzi na sprzeciw podtrzymał żądanie pozwu oraz odniósł się szczegółowo do twierdzeń pozwanego, zwłaszcza w kontekście sposobu rozliczenia uiszczanych wpłat oraz sposobu rozliczenia prowizji oraz kosztów obsługi pożyczki, przedkładając na dowód tego faktury związane z prowadzeniem działalności gospodarczej związanej z udzielaniem pożyczek. Dodał, że koszty pozaodsetkowe były zgodne z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim.

Pozwany podtrzymał swoje stanowisko.

Sprawa została skierowana na posiedzenie niejawne (art. 15zsz¹ ustawy z dnia 3 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w brzmieniu obowiązującym z dniem 16 maja 2020 r.)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 czerwca 2017 r. W. Z. zawarł umowę pożyczki na odległość nr (...) z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na czas określony do 19 czerwca 2018 r., na kwotę 2 540 zł. Prowizja wstępna za udzielenie pożyczki została ustalona na kwotę 635 zł, prowizja za obsługę pożyczki na kwotę 62,50 za każdy rozpoczęty okres odsetkowy tj. 762 zł łącznie, odsetki umowne za okres trwania umowy w wysokości odsetek maksymalnych, wynosiły 140,20 zł. Całkowity koszt udzielenia pożyczki wyniósł 1.537,20 zł, a całkowita kwota do zapłaty wyniosła 4.077,20 zł. Pożyczka miała zostać spłacona w 12 miesięcznych ratach.

Kwota 2 540 zł została rozdysponowana w ten sposób, że jej część została przeznaczona na konsolidację poprzedniego zadłużenia, zaś kwota 844,20 zł została przelana na konto W. Z. w dniu 19 czerwca 2017 roku.

(dowód: umowa pożyczki z dnia 19 czerwca 2017 roku wraz z listem przewodnim, k. 17-21; formularz informacyjny dotyczący pożyczki pieniężnej, k. 22-28; harmonogram spłat pożyczki – k. 29-31 dowód dokonania przelewu, k. 32)

2 lutego 2017 r. W. Z. zawarł z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. umowę pożyczki na kwotę 1 970 zł.

Bezsporne, a nadto umowa k. 110;

W. Z. dokonał wpłat na poczet zadłużenia w łącznej wysokości 3 096,14 zł.

Bezsporne;

Pozwany w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą ponosił cykliczne koszty.

Bezsporne, a nadto faktury (...);

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, które nie wzbudziły wątpliwości Sądu, a ich wiarygodność nie była kwestionowana przez strony.

Bezspornym było, że pozwany nie spłacił trzech ostatnich rat pożyczki wyżej wymienionej pożyczki.

Pozwany w toku postępowania podnosił szereg zarzutów obronnych. W ocenie sądu częściowo uzasadniony był zarzut, że postanowienia umowy pożyczki zawierały klauzule niedozwolone. W ocenie sądu, postanowienia umowy, w zakresie w jakim przewidywały obowiązek uiszczenia, obok prowizji wstępnej, dodatkowej prowizji za obsługę pożyczki w

kwocie 63,50 zł za każdy rozpoczęty okres rozliczeniowy (tj. w łącznej kwocie 762 zł), w istocie miały abuzywny charakter. W tym zakresie Sąd Rejonowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 720 §1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Stosownie do art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny

Przepis ten stanowi implementację dyrektywy 93/13/EWG (dalej jako: dyrektywa) i pozostaje w ścisłym związku z przepisami dyrektywy. Stosowanie przywołanego przepisu wymaga zastosowania wykładni pronunijnej, zgodnej z celem i funkcją dyrektywy oraz z uwzględnieniem dorobku orzeczniczego (...). W preambule powyższej dyrektywy wyraźnie wskazano, że Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy:

1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.
2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególny warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Jeśli sprzedawca lub dostawca twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim.

Natomiast art. 6 ust. 1 dyrektywy stanowi, że Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

Zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 dyrektywy zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami.

Oceniając zawartą przez strony umowy, a zwłaszcza zapisy traktujące o zobowiązaniu do zapłaty opłaty prowizyjnej, Sąd Rejonowy miał na uwadze przywołane wyżej przepisy art. 385¹ kc, dyrektywy, orzecznictwo (...) oraz sądów powszechnych w tym Sądu Okręgowego w Toruniu, z którego wynika, że koszty pożyczki powinny znajdować swoje odzwierciedlenie w rzeczywiście ponoszonych przez pożyczkodawcę kosztach. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pożyczkodawcy. W przypadku, gdy ekwiwalentność prowizji nie zostanie wykazana, uznać należy, że

postanowienia jej dotyczące stanowią klauzulę niedozwoloną, jako niezgodnione indywidualnie i kształtujące prawa oraz obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes (art. 385¹ k.c.). Zarazem mogą zostać uznane za zmierzające do obejścia prawa – przepisów regulujących wysokość odsetek maksymalnych.

Powód argumentował, że naliczone przez niego koszty udzielonej pożyczki nie przekraczały limitu ustanowionego przez art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, zaś umowa respektuje prokonsumenckie ograniczenia. Ponadto w piśmie procesowym argumentował, że wysokość prowizji była związana z kosztami prowadzenia działalności gospodarczej, przedstawiając szereg dowodów z dokumentów, na poparcie swej tezy.

Oceniając argumentację powoda wypada zauważyć, że w wyroku (...) z dnia 3 września 2020 r. w sprawach połączonych C-84/19 i in. (...) S.A. przeciwko QJ i BW, Trybunał odniósł się do relacji między art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim a dyrektywą i postanowieniami kodeksu cywilnego. Trybunał podkreślił, że przepis krajowy, taki jak art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, nie wydaje się sam w sobie określać praw i obowiązków stron umowy, lecz poprzestaje na ograniczeniu ich swobody ustalenia pozaodsetkowych kosztów kredytu powyżej pewnego poziomu i w żaden sposób nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy sprawdził, czy takie ustalenie ma ewentualnie nieuczciwy charakter poniżej określonego prawnie pułapu (tezy 58-63). Ponadto, Trybunał podkreślił, że zapłata prowizji nie stanowi jednego z głównych świadczeń stron umowy pożyczki, w rozumieniu art. 4 ust.2 dyrektywy. Wysokość tego świadczenia podlega zatem ocenie z perspektywy art. 385¹ k.c. i może zostać uznana za niewiążącą, nie wpływa jednak na ważność całej umowy pożyczki (tezy 64 -69). Oceniając podobnie jak w sprawie niniejszej postanowienia umowne dot. prowizji i opłaty przygotowawczej, Trybunał podkreślił, że przedsiębiorca nie jest zobowiązany do wyszczególnienia charakteru każdej usługi świadczonej w zamian za koszty, które obciążają konsumenta na podstawie postanowień umowy, takie jak 'prowizja' czy 'opłata przygotowawcza'. Niemniej jednak, aby spełnić wymóg przejrzystości, musi zaistnieć sytuacja, w której charakter faktycznie świadczonych usług da się w sposób racjonalny zrozumieć lub wywieść z całej umowy. Ponadto konsument musi być w stanie sprawdzić, czy te różne koszty lub usługi, za które stanowią one zapłatę, nie nakładają się na siebie (wyrok z dnia 3 października 2019 r., K. i CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, pkt 43). Stwierdził, że, jeśli chodzi o koszty zatytułowane 'opłata przygotowawcza' i 'prowizja', pozwany konsument QJ mógł zasadnie sobie zadać pytanie zarówno co do świadczeń, z tytułu których należały się te opłaty, jak i ewentualnego nakładania się ich na siebie. Po pierwsze bowiem, umowa zawierała dwie klauzule przewidujące koszty administracyjne, zatytułowane odpowiednio 'opłata przygotowawcza' i 'prowizja', które obie sugerują, że chodzi o kwoty podlegające zapłacie za udzielenie kredytu.

Przekładając te uwagi na grunt sprawy niniejszej, powództwo w zakresie dotyczącym nałożonego na konsumenta obowiązku uiszczenia prowizji w kwocie 762 zł nie zasługiwało na uwzględnienie. Postanowienie umowne przewidujące obowiązek zapłaty prowizji za obsługę pożyczki w takiej wysokości, w świetle pozostałych postanowień umownych dot. okołodsetkowych kosztów udzielonej pożyczki, winno zostać z umowy wyeliminowane w całości.

W umowie zastrzeżono już prowizję wstępną w kwocie 635 zł. Obok tego zastrzeżono prowizję za obsługę pożyczki, przy czym w umowie nie określono z góry jej kwoty. Wskazano jedynie, że będzie ona naliczona za każdy miesiąc w kwocie 63,50 zł. Z uwagi na okoliczność, że umowa została zawarta na 12 miesięcy, jej łączny koszt wynosił 742 zł. W przekonaniu sądu, prowizja ta została naliczona za to samo, za co należały się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki. Konsument mógł zasadnie zastanawiać się jaka jest różnica między tymi dwoma prowizjami, i za co każda z nich została naliczona. Należało przyjąć, że zakwestionowane postanowienie umowne nie było również indywidualnie negocjowane i przyjęte na z góry przygotowanym przez przedsiębiorcę wzorze. Prowizja była jedną z wielu opłat administracyjnych nałożonych na konsumenta, a w umowie zawieranej na z góry ustalonym wzorze, nie określono żadnych kryteriów ustalenia tak wygórowanej prowizji. Wzajemna relacja tych opłat dodatkowych i ich charakteru mogły być dla konsumenta mylące co do skutków ekonomicznych, co wyraźnie podkreślił Trybunał w przywołanym orzeczeniu z 20 września 2020 r. (tezy 77 i 78). Przypomnieć wypada, że umowa nie została zawarta na zbyt długi okres, a zatem wynagrodzenie związane z korzystaniem z cudzego kapitału w żadnym stopniu nie uzasadniało tak wygórowanych prowizji. Z treści umowy nie wynikało, aby opłata

prowizyjna w kwocie 762 zł pozostawała w jakimkolwiek związku z konkretnymi czynnościami poniesionymi w związku z realizacją umowy. Tym samym, niezależnie od faktu, że powód wskazywał, że ponosił co miesiąc określone koszty, związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, należało uznać, że prowizja była oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez pożyczkodawcę, stanowiąc dodatkowe, nieekwiwalentne wynagrodzenie za korzystanie przez pozwanego z pożyczonego kapitału. W przekonaniu sądu, obciążenie pożyczkobiorcy rzeczoną prowizją za obsługę pożyczki, prowadziło do obejścia przepisów regulujących instytucję odsetek maksymalnych, a tym samym było sprzeczne z prawem i dobrymi obyczajami. Oceny tej nie niwelowały późniejsze wyjaśnienia powoda, bowiem oceny postanowienia umownego z perspektywy art. 385¹ k.c. dokonuje się na czas zawierania umowy. Powyższe postanowienie umowne należało zatem wyeliminować z umowy w całości, uznając, że nie jest ono wiążące dla konsumenta w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc.

Po wyeliminowaniu niedozwolonego postanowienia umownego, dotyczącego opłaty prowizyjnej za obsługę pożyczki (762 zł), należało uznać, powództwo za zasadne co do kwoty 257,27 zł. Zasądzona kwota stanowiła różnicę pomiędzy dochodzoną przez powoda kwotą trzech ostatnich rat tj. 1 019,27 zł, a kwotą niewiążącej konsumenta prowizji 762 zł. Sąd nie był związany określonym przez powoda sposobem zarachowania poszczególnych rat.

Dlatego sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda z powyższego stosunku umownego kwotę 257,27 zł wraz z żądanymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu w punkcie III sentencji wyroku orzeczono, na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty powoda składały się: koszty wynagrodzenia 270 zł, opłata od pozwu w wysokości 100 zł, opłata skarbową 17 zł, łącznie 387 zł. Powód wygrał sprawę w 25 % tj. mógł domagać się zwrotu kosztów co do kwoty 96,75 zł. Zaś na koszty pozwanego składały się koszty wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 270 i opłata skarbową 17 zł, łącznie 287 zł. Strona pozwana wygrała sprawę w 75 %, wobec powyższego mogła domagać się zwrotu 215,25 zł. W związku z powyższym, po potrąceniu tych należności, Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego 118,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.